oma realistlikest ja romantilistest kalduvustest. Ses boheemi-novellis on tõelisust ja müstikat, haruldast jutustamis-oskust ja vaimukust ning stilistiliseltki kuulub see autori kõige viimisteldumate teoste hulka. — Muu osa L.-u jutustavast toodangust — välja arvatud puhtfõljetonilised raamatud »Vähkmann«, »Tulilill« ja »Kirjamapp« — esindab juba tema teist jutustamislaadi. See on diskreetsem, meeleolurikkam ja lüürilisem. Selles on vähem sündmustikku harilikus mõttes, inimestel on vähem luud ja liha, selle vastu aga rohkem südant ja hinge. Selle stiil on vaba drastilisist võtteist ja vestlus kostab otsekui sordiini alt; eriti puudub siin L.-ule nii omaseks peetud huumor. Kõigepealt tuleb ses laadis mainida kolme mina-vormis kirjutatud novelli: »Kirjad Maariale«, »Karavaan« ja »Harald tegutseb«. Need on melanhoolsed, uduselt-värvivaesed, meeleoluliselt teineteist pisut kordavad, kuid igatahes sümpaatsed jutustused. Neile järgneb kaks lastelugu »Inderlin« ja Inderlinile jutustatud muinasjutt »Nukitsamees«, mis kuuluvad L.-u kõige südamlikumate teoste hulka. Tema viimase seeria moodustab 4 iseseisvat jutustust: »Andrese elukäik«, »Iiling«, »Olga Nukrus« ja »Ants Lintner«. Need on küll realistlikumad ja suurema sündmustikuga kui eelmised minavormis vestetud teosed, kuid ometi loorib neidki melanhoolne fataalsuse tunne, ja kuigi nende tegelased lõplikult ei murdu, ometi ei jää neile ka elust muud kui kurb reginatsioon. Nende teoste ained on peamiselt linna väikekodanlikust miljöödst, mida meie kirjandus vähe on käsitlenud, ja selle tõttu on need teosed leidnud ka tänuliku lugejaskonna. — Nagu L.-u jutustav toodang, nii langevad tema näidendidki ainelt ja meeleolult kahte eriliiki. Esimese naljamängu »Paunvere« ainestik on pärit pea samast õhkkonnast, kust »Kevade« ja »Suve« omagi. See näidend sai hea menu osaliseks, nagu ka L.-u ühejärgulised groteksed rahvatükid, mille hulgast parematena tuleb mainida »Kapsapääd« ja »Kalevi kojutulekut«. Nende lõbusate jantide kõrval on aga L. avaldanud samuti rea tõsisemaid dramaatilisi katseid, nõnda pisut veel segastiililise 3-vaatusliku draama »Laul õnnest« ja mõned sümbolismi kalduvad vähemad näidendid, nagu »Mahajäetud maja« või »Soo-tuluke«. L.-u dramaatiline toodang pole tema jutustuste kõrval küll olulise tähtsusega, kuid ometi on see annud eesti näitelavale rohkesti vastuvõetavat materjali. — Kokkuvõttes on L.-u looming üldiselt ajaviitelist laadi, ilma suuremate ideoloogiliste või kunstiliste nõueteta. Selle ülesandeks on peamiselt elunähtuste kopeerimine või kerge mõttemõlgutamine nende puhul. Selle voorusteks on haruldane jutustamiskergus ja avar huumoritunne, pahedeks aga kunstiline viimistlematus ning paigutine kordumine.

Kampmann, Peaj. III, lk. 226—39.

F. T.

LUTTERBERG, Otto v., Liivimaa ordumeister 1266—70, oli nähtavasti Saksamaalt pärit; eluloolised andmed puuduvad. Tal õnnestus kurelasi lõplikult vallutada, kuid olude sunnil tegi ta nendega neile soodsa lepingu (aug. 1267). Kui L. oli Leedus sõjaretkel, tungis tugev Vene sõjavägi Jaroslavi ja Pihkva põgenenud Leedu vürsti Dovmonti juhatusel Virumaale. Nende vastu läksid Tartu piisk. Aleksander oma meeskonnaga ja ordusõjaväed Lihula, Viljandi ja Paide piirkonnast, kohates 18. II 1268 venelasi Kähhola (Kabala?) nimelise jõe ääres (Rakvere juures või Viru-Nigulas), kuid lahing jäi otsustamata. Samal a. tungis L. hästi varustatud väega maa ja vee kaudu Pihkvamaile; Irboska põletati, samuti ka Pihkva linn, kuid kindlust ei suudetud võita. Novgorodlastega Pihkvale appi tulnud vürst Juuriga tegi L. lepingu ja tuli Liivimaale tagasi. Pihkvaga sõjajalal olles palus asemeister Konrad v. Mandern (vt.) Lüübeki ja Saksa (ühis)kaupmeeskonda 1268. a. suvel Novgorodiga kauplemist kuni rahu jaluleseadmiseni lõpetada; selle palvega esines samal ajal ka L. Lüübekile. See oli esimene kord, kus Saksa kaupmeeste huvisid seoti ordu politiliste huvidega Vene suhtes. Veebr. 1270 võtsid leedulased ette laiaulatusliku laastamis- ja saagiretke Saaremaale. Saaremaalt rohke saagiga tagasi pöörduvatele leedulastele tungis L. Karuse läheduses merejääl oma meeste, Taani maavalitseja, Tartu ja Saare-Lääne piiskopi vägedega peale (16. II). Kaitseks moodustasid leedulased regedest wagenburgi, lõid korduvalt sakslaste pealetungimised tagasi, surmasid nende hobused ja võitsid neid jalavõitluses. L. ise langes.

Vanem liivi riimikroonika (L. Meyeri väljaanne, Paderborn, 1876); Pihkva ja Novgorodi kroonikad (Полн собр. русск. лѣтописей, III – VII, 1841—56); Bonnell, Chronogr.; Arbusow, Grundriss[IV]; Schiemann, Livl. II, 60–62; L. K. Goetz, Deutsch-Russische Handelsgesch. d. Mittelalters (1922).

H. S.

LÄHTEENKORVA (Borenius), Aksel August, Soome rahvaluule-uurija, sünd. 19. III 1846 ukj. Porvoos, lõpetas Helsingi ülikooli filosoofiateaduskonna 1871, oli tegev alul Soome Kirjanduse Seltsis ja 1877. a. alates rahvakoolide inspektorina. A. 1906 muutis L. oma nime Borenius vanadel traditsioonidel põhinevaks L.-ks. — Oma kutsetöö kõrval teotses L.

Eesti biograafiline leksikon, 1926-1929, lk. 289